

Beeldvorming en publieke opinie

Wie de kranten leest en kennis neemt van uitingen op het internet kan slechts constateren dat de belastingadviseur in de verdomhoek zit. Ngo's slaan op hun trom alsof de fiscale advieswereld het financiële schuim der aarde representeert. Ontwikkelingslanden zouden door het – met behulp van fiscalisten gepropageerde – misbruik van belastingverdragen miljarden euro's zijn ontnomen. Uitsluitend extreme en frauduleuze gevallen in de Panama Papers worden door de media beschreven, aangezien slechts die smeugig genoeg zijn om er de voorpagina's mee te vullen. Die gevallen worden gebruikt als argument om schande te spreken over de belastingadvieswereld. Uiteraard zijn de Tweede Kamerleden er als de kippen bij om de achterban hun krachtadigheid te tonen en de staatssecretaris om tekst en uitleg te vragen. En om vervolgens te concluderen dat er maatregelen moeten worden genomen! De staatssecretaris, met zowel de Kamer als de Belastingdienst in zijn nek hijgend, kan dan niet anders dan verstrekkende sancties codificeren. Extremisme bepaalt dus uiteindelijk de norm. Die houdt in dat de belastingadviseur in toenemende mate kan worden aangesproken als hij, wanneer zijn cliënt iets fout doet, daar niet direct melding van maakt of anderszins 'ingrijpt'. Was klikken nog niet zo lang geleden iets dat ouders hun kinderen probeerden af te leren, nu wordt er zelfs een Klokkenuidershuis opgericht om juist dat te faciliteren. Telefoonnummers om misdaad anoniem te melden, worden actief gepromoot. En de belastingadviseurs worden persoonlijk geconfronteerd met strafmaxima van tonnen als ze hun meldplichten niet nakomen. De publieke opinie, opgezweept door andere lobbyisten dan die van het mkb en de brancheverenigingen van belastingadviseurs, heeft tot gevolg dat belastingadviseurs verworden tot poortwachters voor de overheid.

Het is een ontwikkeling die mij zorgen baart. Het wordt de hoogste tijd om het belang van ondernemerschap voor de gehele maatschappij en de rol van de advieswereld daarbij nader onder de aandacht te brengen. De nuance wordt nu nóg gemist. Het kan niet zo zijn dat belastingadviseurs die dag in dag uit het belang van hun cliënten zeker stellen door fiscale ongelukken te voorkomen, door de maatschappij met de nek worden aangekeken. Uiteraard kan een ondernemer niet zonder een adviseur. Die moet dan daadwerkelijk een vertrouwenspositie kunnen vervullen en niet feitelijk als een overheidsgezant infiltreren bij zijn cliëntèle om staatstoezicht uit te oefenen.

Ook de attitude bij de Belastingdienst lijkt door de publieke opinie te worden beïnvloed. Meldde staatssecretaris Wiebes bij de onthulling van de Panama Papers nog dat 'bij de Belastingdienst een juichkreet opging', enkele maanden later kon een 'eerste gevoel van teleurstelling' niet worden onderdrukt. De teleurstelling was dat de Papers weinig materiaal bevatten dat tot naheffingen in Nederland zal leiden. Die teleurstelling is natuurlijk raar. Eerder was een juichkreet op zijn plaats geweest; het feit dat een databestand met een omvang als die van de Panama Papers weinig Nederlandse fiscale misslagen bevat, hoort immers een heuglijk feit te zijn. De enig logische conclusie die we eruit kunnen trekken, is dat het met de Nederlandse belastingmoraal wel goed zit. Iets dat belastingadviseurs allang weten en juist door hun toedoen tot stand is gekomen. <<<

Prof. mr. dr. G.J.M.E. (Guido) de Bont

*Hoogleraar formeel belastingrecht aan de Erasmus Universiteit,
advocaat bij De Bont Advocaten en lid van de redactieraad*

